

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Václavem Kočkou-Amortem ve věci

žalobce: **X.**, narozený dne X.
t. č. bytem X.
zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
sídlem Poděbradská 173/5, 190 00 Praha 9

proti
žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**
sídlem Olšanská 2, P.O. Box 78, 130 51 Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023, č. j.: CPR-8881-3/ČJ-2023-930310-V248

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023, č. j.: CPR-8881-3/ČJ-2023-930310-V248, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-17/ČJ-2023-000022-MIG, se zrušuje.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023, č. j.: CPR-8881-3/ČJ-2023-930310-V248, jímž bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, zamítnuto žalobcovo odvolání

Shodu s prvopisem potvrzuje K. T.

a potvrzeno rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-17/ČJ-2023-000022-MIG, jímž bylo žalobci podle ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „z.p.c.“), uloženo správní vyhoštění a stanovena doba, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států EU, v délce 1 roku; dále bylo ve výroku prvoinstančního rozhodnutí konstatováno, že se dle závazného stanoviska vydaného podle ustanovení § 120a z.p.c. na žalobce vztahují důvody znemožňující jeho vycestování.

II. Obsah žaloby

2. Žalobce v žalobě namítal, že žalovaný nepostupoval v souladu s právními předpisy, nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav věci s ohledem na okolnosti konkrétního případu, nebyl opatřen dostatek podkladů, žalovaný nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, neprovedl potřebné důkazy a napadené rozhodnutí nedostatečně odůvodnil, v případě vycestování by byla porušena zásada non-refoulement i jeho právo na soukromý a rodinný život, je nepřiměřeně trestán za svůj nezákonný vstup v rozporu s čl. 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (dále jen „ÚPPU“); jeho situaci bylo možné řešit uložením povinnosti opustit území, žádost o mezinárodní ochranu podal obratem, v době zadržení zde pobýval nezákonně jen několik hodin, i při vydání povinnosti opustit území je třeba posoudit existenci překážek vycestování. Jeho vycestování by bylo v rozporu se zásadou non-refoulement. Měla mu být uložena povinnost opustit území, žalobce neměl jako příslušník LGBT komunity jinou možnost než přicestovat nelegálně, X., jeho projev v řízení o správním vyhoštění nebyl tlumočen odpovídajícím způsobem, jeho vyhoštěním byl porušen čl. 31 odst. 1 ÚPPU, přišel přímo, protože neprocházel přes bezpečné země, v X. jsou nedostatky s azylovým řízením a mimo státy EU je negativní postoj k LGBT osobám, úřadům se sám nepřihlásil, protože to nestihl, když byl kontrolován, pobýval v České republice jen několik hodin, přitom sem přicestoval s úmyslem o mezinárodní ochranu požádat, o mezinárodní ochranu požádal dne 17. 1. 2023, přitom na podání žádosti měl čas až dva měsíce, podal-li žádost o mezinárodní ochranu devět dní po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, učinil tak neprodleně, správní vyhoštění je nepřiměřeně tvrdé, postačovalo by uložení povinnosti opustit území, správní vyhoštění je nepřiměřeným zásahem do jeho rodinného života, X. Rovněž při vydání rozhodnutí o povinnosti opustit území je nezbytné posoudit překážky vycestování, princip non-refoulement musí být dodržen vždy.
3. Na základě výše uvedeného žalobce navrhl napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

4. Žalovaná se k žalobě vyjádřila, když po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení a žalobních námitek vyslovila s žalobou nesouhlas. Důvod, proč nepřistoupila k uložení povinnosti opustit území je odůvodněn v napadeném rozhodnutí, nemožnost žalobce vycestovat byla v rozhodnutí konstatována; žalobce se nepokusil získat pobytové oprávnění, X. musel disponovat cestovním pasem, který však nepředložil, tvrzení ohledně X. je nevěrohodné, žalobce protokol o pohovoru z řízení o mezinárodní ochraně nepředložil, proti ustanovení tlumočnicka nic nenamítal, žalobce se nepokusil získat legální titul k pobytu ve státech EU ani X., není pravděpodobné, aby X.; s tvrzením o rozporu správního vyhoštění s čl. 31 odst. 1 ÚPPU se vypořádala v napadeném rozhodnutí. Žalobu navrhla žalovaná zamítnout.

IV. Obsah správního a dalších částí soudního spisu

5. Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobce byl X. (úřední záznam Městské policie hl. m. Prahy ze dne 7. 1. 2023, č. j.: MPPH 2597/2023/OŘ 11, a protokol X. ze dne 7. 1. 2023).
6. Dne 7. 1. 2023 bylo též zjištěno, že žalobce u sebe nemá cestovní doklad ani jiný doklad totožnosti, následně byl předán cizinecké policii s ohledem na podezření na neoprávněný pobyt (úřední záznam ze dne 7. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-1/ČJ-2023-000022).
7. Dne 8. 1. 2023 bylo s žalobcem zahájeno řízení o správním vyhoštění z důvodu dle ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 z.p.c. (oznámení o zahájení správního řízení, č. j.: KRPA-12861-11/ČJ-2023-000022).
8. V rámci svého výsledku dne 8. 1. 2023, z něž byl vyhotoven protokol, č. j.: KRPA-12861-13/ČJ-2023-000022-MIG, žalobce mj. uvedl, že do X., cestoval z vlasti X., tam si zajistil převaděče, kteří je naložili do papírových krabic, za X. dorazili do České republiky, ve X. je řidič uklidnil, že již jsou v EU a mohou žádat o azyl, v X. vystoupil, do X. bez převaděčů, celkově za cestu utratil okolo 6 000 €, v X., kde utratil část peněz za jídlo a ubytování, do České republiky přicestoval X., pak byl chycen policií, X.; v zemi původu X., na území České republiky přicestoval bez dokladů, ví o svém nelegálním pobytu, nikde nic nehlásil, přicestoval X., neměl jinou možnost, o azyl nikde nežádal, majetek nemá, ve vlasti X., v EU nemá nikoho, lékaře pravidelně nenavštěvuje a nemá zdravotní pojištění, nedisponuje ani finančními prostředky, X., vazby zde nemá, včera X., do vlasti se nemůže vrátit kvůli sexuální orientaci, měl by tam velké potíže, proto se rozhodl utéct X. do České republiky, ve vlasti by jej zabili, hrozí mu X., nemůže tam vycestovat, chtěl by požádat o azyl, aby tady mohl zůstat, v České republice nemá doklady.
9. Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky dne 8. 1. 2023 vydalo ve věci závazné stanovisko k možnosti vycestování cizince, e. č. ZS55467, podle něhož není vycestování žalobce možné, neboť by mu v případě návratu do vlasti hrozilo skutečné nebezpečí ve smyslu ustanovení § 179 z.p.c.
10. Dne 8. 1. 2023 se žalobce seznámil s podklady rozhodnutí, doplnění ani změny nežádal, dále se už nechtěl vyjadřovat (seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí, č. j.: KRPA-12861-16/ČJ-2023-000022-MIG).
11. Následně vydal prvoinstanční orgán (Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy) ve věci rozhodnutí ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-17/ČJ-2023-000022-MIG, jímž žalobci uložil správní vyhoštění a stanovil dobu, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států EU, v délce 1 roku, rovněž shledal důvody dle ustanovení § 179 z.p.c. znemožňující žalobcovo vycestování.
12. Po vydání prvoinstančního rozhodnutí byl žalobce dne 8. 1. 2023 poučen, že se má jako cizinec, jehož vycestování není možné, dostavit na Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra k udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území (poučení cizince v případě nemožnosti vycestování (§ 179) ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-19/ČJ-2023-000022-MIG).
13. Dne 16. 1. 2023 podal žalobce na poště z Pobytového střediska Zastávka blanketní odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí s žádostí o poskytnutí lhůty k jeho doplnění, zároveň doložil plnou moc, kterou stejný den udělil Organizaci pro pomoc uprchlíkům (blanketní odvolání a plná moc ze dne 16. 1. 2023 se skenem poštovní obálky).

14. Dne 18. 1. 2023 požádal žalobce v přijímacím středisku o mezinárodní ochranu (přípis žalované ze dne 18. 1. 2023, č. j.: CPR-3204-8/ČJ-2023-931200-AZ).
15. V doplnění odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí žalobce uvedl, že mu mělo být vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území, na území České republiky přicestoval bez platného cestovního dokladu a víza, ale neměl jinou možnost, patří k LGBT komunitě, ve vlasti by mu hrozila smrt, v době kontroly policií pobýval na území České republiky teprve několik hodin, přijel sem s úmyslem požádat o mezinárodní ochranu, což učinil a učinil by tak i bez kontroly policií, uložení správního vyhoštění je v rozporu s čl. 31 odst. 1 ÚPPU, je pochopitelné, že cestoval X., úřadům se sám nepřihlásil, což ale souvisí s časovým sledem událostí, v jeho případě měla být uložena povinnost opustit území, správní vyhoštění je nepřiměřené.
16. Následně vydala žalovaná žalobou napadené rozhodnutí ze dne 28. 3. 2023, proti němuž žalobce podal žalobu k Městskému soudu v Praze. Této žalobě bylo vyhověno rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2023, č. j.: 21 A 18/2023-18, jímž bylo rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023 zrušeno a věc jí byla vrácena k dalšímu řízení; zároveň bylo zrušeno i prvoinstanční rozhodnutí.
17. Žalovaná podala proti předmětnému rozsudku kasační stížnost do obou zrušujících výroků z důvodu nesprávného posouzení právní otázky. Nesouhlasila se splněním všech podmínek dle čl. 31 odst. 1 ÚPPU, neboť se žalobce úřadům nepřihlásil sám, nýbrž byl zajištěn X. Rozporovala závěr Městského soudu v Praze, že žalobci nebyl dán dostatečný prostor k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Žalobce tuto žádost podal až dne 18. 1. 2023, tedy nikoli bez prodlení, ale až 11 dnů po zajištění.
18. Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) rozsudkem ze dne 14. 3. 2024, č. j.: 9 Azs 130/2023-38, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.: 21 A 18/2023-18, a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Podle odůvodnění se čl. 31 odst. 1 ÚPPU dá obecně aplikovat i na žalobcův případ, nicméně NSS žalované přisvědčil stran nenaplnění podmínky, že se cizinec sám bez prodlení přihlásí policii či ministerstvu.
19. Žalovaná ve vyjádření ze dne 11. 4. 2024 navrhla zamítnutí žaloby, neboť zcela sdílela právní hodnocení obsažené v rozsudku NSS, č. j.: 9 Azs 130/2023-38.
20. Žalobce ve vyjádření ze dne 24. 4. 2024 argumentoval rozhodnutím Soudního dvora EU ve věci C-257/22, ze dne 9. 11. 2023. Upozornil na rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 4. 8. 2023, č. j.: OAM-65/ZA-ZA11-K10-2023, jímž mu byla udělena mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, na dobu 12 měsíců. Setrval na svém návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

21. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu podle ustanovení § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

22. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože postupoval dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s.
23. Jak uvedl žalobce ve svém vyjádření, byla mu v České republice udělena doplňková ochrana v délce 12 měsíců, tedy ve stejné délce, v níž mu bylo uloženo správní vyhoštění napadeným rozhodnutím. Podle ustanovení 120a odst. 7 z.p.c. přitom platnost rozhodnutí o správním vyhoštění mj. zaniká, je-li rozhodnutí, kterým byla udělena doplňková ochrana, platné po dobu rovnající se době stanovené v rozhodnutí o správním vyhoštění pro omezení vstupu cizince na území, jde-li o rozhodnutí dle § 119 odst. 1 písm. b) z.p.c.
24. Soud následně vyhodnotil, zda v případě zániku platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění neodpadl předmět řízení a zda by nebylo namístě žalobu odmítnout; dospěl nicméně k závěru, že tomu tak není. Platnost rozhodnutí o správním vyhoštění nezanikla, protože by rozhodnutí jako nezákonné zrušil některý orgán veřejné moci, ale z relativně mimoběžných příčin (udělení doplňkové ochrany), v takovém případě je třeba, aby alespoň soud rozhodnutí přezkoumal, ač již pozbylo platnosti. Obdobně se vyjádřil též NSS v rozsudku ze dne 10. 10. 2018, č. j.: 9 Azs 182/2018-21, stran rozhodnutí o zajištění cizince: *„Dojde-li k vydání nového rozhodnutí o zajištění cizince podle § 125 odst. 6 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, nezakládá to důvod pro odmítnutí žaloby proti původnímu rozhodnutí o zajištění pro odpadnutí předmětu řízení dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., přestože platnost původního rozhodnutí o zajištění vydáním nového rozhodnutí zaniká.“* Podle NSS nebylo původní rozhodnutí o zajištění cizince pravomocně zrušeno, došlo toliko k jeho vyhasnutí, vydáním nového rozhodnutí nedošlo ani k subjektivnímu uspokojení stěžovatele, nové rozhodnutí o zajištění nemá vliv na posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí. Uvedené argumenty lze uplatnit i na nyní projednávanou věc, v níž zánik platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění nesouvisel s jeho označením za nezákonné. Zároveň správní vyhoštění se stanovením doby, po níž nelze umožnit cizinci vstup na území, právě vedle rozhodnutí o zajištění cizince patří k rozhodnutím v cizinecké agendě, která cizince zasahují úplně nejvíc, i proto je namístě postupovat analogicky v souladu s předestřenou judikaturou NSS. Soud proto dospěl k závěru, že je třeba napadené rozhodnutí meritorně přezkoumat.
25. Podle ust. čl. 31 odst. 1 ÚPPU *smluvní státy se zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost.*
26. Soud zkoumal, zda byly splněny všechny podmínky ustanovení čl. 31 odst. 1 ÚPPU, neboť v takovém případě by nemohl být žalobce „stíhán pro nezákonný vstup“. Uvedené ustanovení dopadá na různé typy nezákonného vstupu a nezákonné přítomnosti, tzn. bezpochyby rovněž na vstup a přítomnost bez platného cestovního dokladu a pobytového oprávnění, za které byl žalobce postižen napadeným rozhodnutím (srov. judikaturu NSS, např. rozsudek ze dne 29. 5. 2014, č. j.: 9 Azs 107/2014-43).
27. K aplikaci čl. 31 ÚPPU je třeba splnit několik kumulativních podmínek. Výstižně dané podmínky specifikoval NSS, např. v rozsudku ze dne 1. 8. 2013, č. j.: 6 As 28/2013 -38: *„Následně je třeba posoudit splnění kumulativních podmínek § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců (ostatně obdobně jako čl. 31 odst. 1 Úmluvy), tj. a) cizinec na území „přichází přímo“, b) cizinec požádá o mezinárodní ochranu, c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, d) cizinec na území vstoupí nebo pobývá bez povolení, e) cizinec*

se sám bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt.“

28. Žalobce o mezinárodní ochranu požádal, dne 8. 1. 2023 učinil projev vůle o ni požádat a dne 18. 1. 2023 podal žádost i formálně, podmínka pod písm. b) tak byla splněna.
29. Jakkoliv soud nemůže v tomto řízení předjímat, zda žalobci náleží mezinárodní ochrana, musí se nezbytně vypořádat s podmínkou pod písm. c). Podmínka je splněna, jelikož žalobce upozornil na svou příslušnost k LGBT+ skupině a zároveň dle Informace OAMP ze dne 1. 4. 2021, Írán, Bezpečnostní a politická situace v zemi obsažené ve správním spisu bylo možné za některé druhy konsensuálního intimního jednání osob stejného pohlaví uložit trest smrti.
30. Rovněž podmínka pod písm. d) byla splněna. Správní spis bezpochyby prokazuje žalobcův vstup a jeho následnou přítomnost na území České republiky bez povolení.
31. Soud dále posoudil podmínku pod písm. f). Splnění této podmínky může úzce souviset s podmínkou pod písm. c) a často tomu tak bude. Krom širšího pojetí (dobrým důvodem může být i jiná okolnost než hrozba pronásledování či vážné újmy) se podmínka pod písm. f) liší od podmínky pod písm. c) též aktivitou cizince, tzn. hrozbu pronásledování či vážné újmy musí hodnověrně tvrdit, výraz „prokáže“ nelze v kontextu čl. 31 odst. 1 ÚPPU chápat příliš přísně, nýbrž se lze spokojit s výpovědí cizince, který nemusí mít a zpravidla ani nemá dostatečný prostor k obstarání si důkazního materiálu ve vlasti ani v jiných tranzitních zemích. Žalobce tvrdil obavy z pronásledování ve své vlasti, což představuje samo o sobě dobrý (závažný) důvod pro neoprávněný vstup nebo pobyt. Podmínce pod písm. f) se věnoval též NSS ve své judikatuře, konkrétně v rozsudku ze dne 1. 8. 2013, č. j.: 6 As 28/2013–38, konstatoval: *„K výkladu pojmu „dobrý důvod“ obsaženého v čl. 31 odst. 1 Úmluvy lze ze zahraničních doktrinárních zdrojů odkázat na Hathawaye, který s odkazem na vyjádření zástupců zemí při sjednávání Úmluvy uvádí, že tvůrci úmluvy očekávali, že uprchlíci předloží důkazy, které prokáží, že do cizí země vstoupili ilegálně „v důsledku vnějšího tlaku“; např. skutečnost, že uprchlík prchá před pronásledováním, může být sama o sobě dobrým důvodem pro útěk uprchlíka do bezpečí (srov. Hathaway, op. cit. s. 392–393). Goodwin-Gill za „dobrý důvod“ považuje například to, že uprchlík přichází ze země, kde mu hrozí nebezpečí, popř. ve které není dostupná ochrana (Goodwin-Gill, op. cit. s. 218–219). K posuzování kritéria závažného (dobrého) důvodu Nejvyšší správní soud připomíná, že břemeno tvrzení leží na stěžovateli, i když při posuzování (závažného) dobrého důvodu by dané břemeno nemělo být nijak přísné s ohledem na fakt, že uprchlíci nemusí být schopni získat nezbytnou dokumentaci před jejich útekem z obav o svůj život či pronásledováním.“* Žalobce nad rámec uvedeného hovořil během pohovoru dne 8. 1. 2023, den následující po zajištění policií, o X. a jeho výpověď nelze označit za apriori neplausibilní, o to víc je namístě dojít k závěru o uvedení dobrého (závažného) důvodu ze strany žalobce, a tím i k splnění podmínky pod písm. f).
32. Soud přešel k posouzení podmínky pod písm. a), tzn. zda žalobce přichází na území „přímo“. Česká republika nepochybně nebyla první zemí, kam žalobce po opuštění vlasti vstoupil, nicméně ani podmínku pod písm. a) nelze vykládat restriktivně, coby přerušení „přímosti“ příchodu není možné vnímat vstup do tranzitních zemí ani krátkodobý pobyt v nich, pokud lze ještě hovořit o kontinuálním trvání cesty do cílové země, kterou v žalobcově případě byla od počátku Česká republika (vizte žalobcova tvrzení o X.). K písm. a) existuje nejucelenější a nejpodrobnější judikatura NSS, která je k cizincům velmi benevolentní. Soud znovu odkazuje na rozsudek ze dne 1. 8. 2013, č. j.: 6 As 28/2013-38,

konkrétně na jeho právní větu: „Podle § 119a odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, se rozhodnutí o správním vyhoštění nevydá, „jestliže cizinec žádající o mezinárodní ochranu podle zvláštního právního předpisu na území přichází přímo ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, a na území vstoupí nebo pobývá bez povolení a sám se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt“. Podmínka „přichází přímo“ je adaptací čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (č. 208/1993 Sb.) a je třeba ji interpretovat konformně s účelem a interpretací tohoto ustanovení mezinárodní smlouvy. Není proto, ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem případu, vyloučeno, aby za „přicházejícího přímo“ byl uznán i cizinec, který strávil přiměřenou dobu v ostatních (bezpečných) tranzitních zemích před příjezdem do cílového státu, jako např. cizinec, který se přepravoval ukryt v kamionu a při průjezdu ostatními (bezpečnými) tranzitními zeměmi z úkrytu vycházel na dálničních odpočívadlech nebo na několik hodin přerušil podle pokynů převaděčů jízdu k přestupu do jiného kamionu.“ V samotném textu citovaného rozsudku se uvádí: „K výkladu podmínky „přicházet přímo“, převzaté z čl. 31 odst. 1 Úmluvy, lze z doktrinálních zahraničních zdrojů poukázat na názor Jamese C. Hathawaye, dle kterého ve výkladu sousloví „přicházet přímo“ panuje shoda. Daný výraz má být vykládán tak, že může zahrnovat i krátké časové úseky strávené v ostatních bezpečných zemích před příjezdem do konečného státu (Hathaway, s. 396). Guy S. Goodwin-Gill akcentuje nutnost výkladu pojmu „přicházet přímo“ na základě skutkových okolností každého jednotlivého případu a zmiňuje výkladovou praxi, dle které se výraz „přicházet přímo“ vztahuje rovněž na osoby, které se krátce přepravovaly na území ostatních zemí, osoby které nenaleznou ochranu v první zemi nebo jiných zemích, do kterých uprchly, nebo osoby, které mají dobrý důvod, proč nepožádat o mezinárodní ochranu v takových zemích. Uvádí, že tvůrci Úmluvy zamýšleli vyloučit aplikaci čl. 31 odst. 1 pouze na uprchlíky, kteří se v ostatních zemích dočasně či přechodně usadili (GOODWIN-GILL, Guy S. Article 31 of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees: Non-Penalization, Detention, and Protection. In: Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection. Cambridge University Press, 2003 [dostupné na <http://www.refworld.org/docid/470a33b10.html>], s. 218–219. Tento názor vyjádřili následně i experti kulatého stolu organizovaného Vysokým komisařem pro uprchlíky a Graduálním institutem mezinárodních studií ve dnech 8. - 9. listopadu 2001 v Ženevě (Summary Conclusions: Article 31 of the 1951 Convention. Expert Roundtable organized by the United Nations High Commissioner for Refugees and the Graduate Institute of International Studies. Ženeva, 2001 [dostupné na www.unhcr.org/419c783f4.pdf], bod 10 písm. c). Podobný názor zaujal rovněž anglický vrchní soud ve shora citovaném rozsudku ze dne 29. července 1999 ve věci Adimi a švýcarský spolkový soud v citovaném rozsudku ze dne 17. března 1999, neboť za „přicházejícího přímo“ uznaly tyto soudy alžírského stěžovatele cestujícího z Alžírska do Velké Británie přes Itálii a Francii, kde nastoupil do letadla (Adimi), resp. afgánského stěžovatele přicházejícího do Švýcarska žádat o azyl poté, co strávil dva dny v Itálii a jeden měsíc v Pákistánu (švýcarský spolkový soud). Lze tedy shrnout, že sousloví „přicházet přímo“ obsažené v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců a čl. 31 odst. 1 Úmluvy má být interpretováno především s ohledem na účel čl. 31 Úmluvy (viz odstavec [22] odůvodnění tohoto rozsudku) a ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem každého případu, s přihlédnutím k důvodům i době, po kterou se cizinec zdržoval v ostatních (tranzitních) zemích, přičemž není vyloučeno, aby za „přicházejícího přímo“ byl uznán i cizinec, který strávil přiměřenou dobu v ostatních (bezpečných) tranzitních zemích.“ Doba strávená v jednotlivých tranzitních zemích potom může být (dle konkrétních okolností) dlouhá dny i týdny, ba ve výjimečných případech i měsíce (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2014, č. j.: 9 Azs 107/2014-43).

33. Žalobce vycestoval X., zajistil si převaděče a následně pokračoval X. do České republiky. Od počátku směřoval do České republiky, která byla jeho cílovou zemí. V X. se s ohledem na výše předestřenou judikaturu zdržel přiměřenou dobu, která nepřerušila jeho cestovní kontinuum do České republiky. Není zřejmé, jak dlouho pobýval v X., nejednalo se nicméně (dle sdělených okolností) o výraznou dobu. X. lze vzhledem k charakteru a cíli cesty považovat za tranzitní země. Žalobce tudíž přicestoval „přímo“ ve smyslu čl. 31 odst. 1 ÚPPU a podmínka pod písm. a) je u žalobce splněna.
34. Zbývalo posoudit podmínku pod písm. e) (žalobce se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu). Daná podmínka zahrnuje dva aspekty. Prvním je dát vůbec na vědomí svůj neoprávněný vstup či pobyt orgánům příslušného státu. Druhý představuje samotné podání žádosti o mezinárodní ochranu, resp. projevení úmyslu o mezinárodní ochranu požádat. K obecné charakteristice podmínky pod písm. e) NSS v rozsudku ze dne 30. 1. 2018, č. j.: 9 Azs 217/2017–58, uvedl: *„Tato podmínka předpokládá naplnění dvou skutečností. Zaprvé, že se cizinec sám dobrovolně přihlásí úřadům a projeví úmysl požádat v zemi o mezinárodní ochranu, a zadruhé, že tak učiní bez prodlení.“* K projevení úmyslu požádat o mezinárodní ochranu došlo již krátce po zadržení během žalobcova výsledku dne 8. 1. 2023, tedy při první příležitosti, kdy se mohl po svém zadržení komplexně (a za přítomnosti tlumočníka) vyjádřit. Druhý aspekt spočívající v dobrovolném přihlášení se úřadům (alternativně v tak rychlém zadržení, že se úřadům přihlásit nestihl) však naplněn není. Žalobce se po přicestování do X. převlékl do čistého oblečení, X. Žalobce nezpochybnil X. Cizinec by měl ve smyslu podmínky pod písm. e) po svém příjezdu činit kroky, jež mu umožní se dobrovolně přihlásit úřadům, což není žalobcův případ. Žalobcovy aktivity je nutno označit za prodlení v realizaci úmyslu dobrovolně se přihlásit úřadům. Vzhledem ke zjištěným skutečnostem tak nebyl v žalobcově případě naplněn aspekt neprodleného a dobrovolného přihlášení se úřadům, resp. činění kroků k uvedenému dobrovolnému přihlášení. Poslední podmínka pod písm. e) tedy splněna nebyla. Ustanovení čl. 31 odst. 1 ÚPPU tudíž žalobci pro nesplnění jedné z kumulativních podmínek nesvědčilo a napadené rozhodnutí nebylo nezákonné z tohoto důvodu.
35. Jak ovšem vyplývá z rozsudku Soudního dvora EU ze dne 9. 11. 2023 ve věci C-257/22 (CD proti Ministerstvu vnitra České republiky), čl. 2 odst. 1 a čl. 3 bod 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. 12. 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (dále jen „směrnice 2008/115“), jsou-li posuzovány ve světle bodu 9 odůvodnění této směrnice a ve spojení s čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, musí být vykládány v tom smyslu, že brání vydání rozhodnutí o navracení na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2008/115 vůči státnímu příslušníkovi třetí země poté, co podal žádost o mezinárodní ochranu, avšak před tím, než bylo o této žádosti rozhodnuto v prvním stupni, a to bez ohledu na dobu pobytu, které se týká uvedené rozhodnutí o navracení. Nelze-li tudíž pobyt cizince po dobu řízení o mezinárodní ochraně považovat za neoprávněný, není přípustné vydat během něj rozhodnutí o správním vyhoštění. Žalobce formálně požádal o mezinárodní ochranu sice až dne 18. 1. 2023, ale předtím již požadavek vznesl při prvním kontaktu s policií dne 8. 1. 2023. Žalobci je přitom nutno přisvědčit, že ve smyslu rozsudku Soudního dvora EU ze dne 25. 6. 2020 ve věci C-36/20 (PPU, Ministerio Fiscal v VL) žádost učinil již dnem 8. 1. 2023. Rozhodný je totiž okamžik projevení vůle žádost o mezinárodní ochranu podat, nikoliv až její formální podání. Obdobný závěr učinil též NSS v rozsudku ze dne 18. 11. 2021, č. j.: 9 Azs 190/2021 – 28;

v právní větě NSS uvedl: „Projevili-li cizinec vůli podat žádost o mezinárodní ochranu, nelze následně postupovat podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a zahájit řízení o správním vyhoštění cizince, neboť podle § 2 písm. a) citovaného zákona se tento zákon nevztahuje na cizince, který je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, není-li stanoveno jinak.“, v bodě 15 a 16 předmětného rozsudku pak NSS konstatoval: „V § 2 písm. a) zákona o pobytu cizinců je vymezena působnost tohoto zákona, přičemž platí, že tento zákon se nevztáhne na cizince, který je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Z citované úpravy je zřejmé, že za žadatele o mezinárodní ochranu je nutné považovat cizince ve chvíli, kdy projeví svou vůli o mezinárodní ochranu požádat. Jak dovodil Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku ze dne 17. 12. 2020, věc C-808/18 (Komise v. Maďarsko), nemůže projev této vůle podléhat žádným správním formalitám (srov. k tomu také rozsudek ze dne 25. 6. 2020, věc C-36/20 PPU, Ministerio Fiscal v VL). Je tedy zřejmé, že postačí jakýkoli projev vůle cizince, ze kterého je zřejmé, že chce v České republice požádat o mezinárodní ochranu, přičemž jej nelze podmiňovat dalšími formálními náležitostmi. Cizinec má pak postavení žadatele o mezinárodní ochranu ode dne podání žádosti o udělení azylu až do doby, než je o této žádosti rozhodnuto, resp. v případě podání žaloby až do doby rozhodnutí o této žalobě (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2006, č. j. 2 Ans 7/2005 - 61). V tomto kontextu je též nutné upozornit na zvláštní postavení žadatelů o mezinárodní ochranu, neboť po dobu azylového řízení a řízení o žalobě je takovým cizincům zajištěn vyšší stupeň ochrany. Na toto „zvláštní postavení“ cizince pamatuje také shora citované ustanovení zákona o pobytu cizinců [§ 2 písm. a)], které požaduje vynětí žadatelů o azyl z působnosti zákona o pobytu cizinců (není-li stanoveno jinak).“ Prvostupňový orgán tudíž nebyl oprávněn vydat rozhodnutí o správním vyhoštění poté, co žalobce projevili vůli požádat o mezinárodní ochranu, a žalovaná pochybila, když chybný postup odporující závěrům rozsudku Soudního dvora EU, C-257/22, napadeným rozhodnutím aprobovala; jednalo se o závažnou procesní vadu ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s.

36. Žalobce přímo v žalobě nenamítal nemožnost uložení správního vyhoštění už z toho titulu, že před vydáním rozhodnutí požádal o mezinárodní ochranu (to učinil až ve vyjádření ze dne 24. 4. 2024 po zrušení původního rozsudku ze strany NSS), soud přesto k uvedené vadě přihlížel, neboť seznal legitimní důvod, proč žalobce námitku neuplatnil již dříve. V usnesení rozšířeného senátu ze dne 15. 1. 2008, č. j.: 2 As 34/2006-73, NSS uvedl: „Nelze opomíjet, že správní soudnictví stojí na zásadě dispoziční, pokud z ní zákon výslovně nestanoví výjimky. V případě nezákonnosti podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. tomu však tak není. Na tom nic nemění ani ustanovení § 76 odst. 3 s. ř. s. dávající možnost zrušení rozhodnutí (případně vyslovení nicotnosti) z důvodů uvedených v odstavcích 1 a 2 v případě, že tyto vady vyjdou najevo až při jednání. Pojem „vyjít najevo“ je totiž třeba rovněž vykládat ve vztahu k dispoziční zásadě - tedy, že vyjít najevo mohou jen skutečnosti, které nemohly být obsahem žaloby - k tomu lze odkázat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dne 17. 12. 2007, č. j. 2 Afs 57/2007-92, podle něhož zásada koncentrace a dispozitivnosti řízení ve správním soudnictví je zmírněna korelativem obsaženým v § 76 s. ř. s., jenž umožňuje přihlídnout k některým vadám bez toho, aby byly obsaženy v žalobě, pokud „vyjdou při jednání najevo“, což je nutno vyložit tak, že určitou námitku vznese samotný žalobce, žalovaný, osoba zúčastněná na řízení, či se bude jednat o okolnost, kterou zjistí samotný rozhodující krajský soud. Společným jmenovatelem všech těchto případů však musí být to, že tato zjištěná skutečnost nebyla či dokonce nemohla být známa žalobci, takže po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ji uplatnil přímo v rámci žalobních bodů. Může se přitom jednat o skutečnosti skutkové, i o skutečnosti právní.“ V době podání žaloby nemohly být žalobci známy závěry rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-257/22, přičemž citované usnesení NSS dovoluje, aby se námitky týkaly také právních skutečností.

Použil-li žalobce argumentaci stran rozsudku Soudního dvora EU ve věci C-257/22 až ve vyjádření ze dne 24. 4. 2024, mohl k ní soud přesto přihlédnout a na jejím základě postupovat podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s., na základě něhož žalobou napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalované k dalšímu řízení.

37. Podle ustanovení § 78 odst. 5 s.ř.s. je správní orgán vysloveným právním názorem Městského soudu v Praze vázán.
38. Soud přistoupil i k zrušení prvostupňového rozhodnutí, jelikož s ohledem na závěry rozsudku Soudního dvora EU ve věci C-257/22 nemělo být vůbec vydáno poté, co žalobce projevil vůli požádat o mezinárodní ochranu.
39. Vzhledem k výše uvedeným závěrům již soud neposuzoval hrozby, kterým by žalobce mohl čelit v zemi původu.
40. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaná neměla ve věci úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalobci náklady nevznikly. Žalovaná sice měla úspěch v řízení o kasační stížnosti, pro účely přiznání náhrady nákladů řízení je však podstatný celkový (konečný) úspěch ve věci, který svědčil žalobci.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení za níže uvedených podmínek. Kasační stížnost je podle § 104 odst. 3 písm. a) s.ř.s. v rozsahu otázek, které byly již vyřešeny předchozím rozhodnutím Nejvyššího správního soudu v této věci, přípustná jen tehdy, pokud stěžovatel tvrdí, že se městský soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. V rozsahu, v němž není přípustná kasační stížnost, je přímo proti tomuto rozhodnutí přípustná ústavní stížnost (srov. nález Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. III. ÚS 926/19).

Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 20. května 2024

JUDr. Václav Kočka-Amort, v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje K. T.

